

Preek over Johannes 20:1-18 – Eerste Paasdag 2014

Liturgie:

- Fanfare – feestelijke muzikale intro
- Zingen: Gez. 95:1,2,3,4

- Welkom en mededelingen

- Votum en groet
- Zingen: Lb. 215:1,2,3
- De Tien Woorden
- Zingen: Ps. 21:1,2,3
- Gebed
- Schriftlezing: Johannes 20:1-18
- Zingen: Gez. 98:1,2,3
- Preek
- Zingen: Lb. 203:1,5,6
- Gebed
- Collecte
- Zingen: Gez. 99:1,2,3
- Zegen

Gehouden te: Baflo, 20-04-14 (9.30 u.)

Preek

Thema: De opgestane Heer brengt zijn broeders en zusters van zien tot geloven.

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

1. Maria van Magdala is vroeg opgestaan die zondagmorgen. Ze houdt het niet meer uit in bed op haar logeeraadres in Jeruzalem. Zou ze wel geslapen hebben? Ze wil naar het graf van haar Meester Jezus. Ze moet daar nog iets doen, vindt ze. Het lichaam van Jezus verder verzorgen. Of nog wat anders. Maar ze wil naar de tuin van Jozef. Ze gaat ook. Wellicht samen met nog een paar andere vrouwen.

Het is nog erg vroeg. De zon is nog niet eens op. Ze gaat de stad uit naar het graf van haar Heer. Wat is ze verdrietig. Wat hield ze veel van haar Meester. Hij had zo veel voor haar gedaan. Hij had haar bevrijd van zeven boze geesten. Hij had haar daarmee een nieuw leven gegeven.

Een vrouw met een verleden was door zijn kracht een nieuw mens geworden. Ze had daarom haar hele leven aan de Heer gewijd. Ze had Jezus gediend en verzorgd met alles wat ze ter beschikking had. Samen met andere welgestelde vrouwen uit Galilea. Ze was met Jezus mee rondgereisd in Galilea, had de tocht naar Jeruzalem meegemaakt.

Ze had aan de voet van het kruis gestaan op Golgota en alles gezien wat daar gebeurd was. Het verschrikkelijke lijden van de Heer. De bemoedigende woorden en de overwinningskreet van de Koning had ze gehoord. Ze was getuige geweest van het sterven van haar Meester en had gezien waar Jozef van Arimatea en Nicodemus Jezus hadden begraven.

Daar wil ze weer zijn, bij haar Heer, al is het dan ook bij zijn graf. Ze kan zich amper voorstellen, wat dat betekent: haar Meester dood en begraven. Hij is er niet meer. Verslagen is ze, kapot van verdriet.

Maria van Magdala is vroeg opgestaan die zondagmorgen. Maar ze is niet de eerste. Er is een, die nog vroeger is opgestaan die zondagmorgen, 17 Nisan, de derde dag. Jezus, haar Heer. Maar Maria weet dat nog niet. Ze heeft dat absoluut niet in haar hoofd, wanneer ze de hof van Jozef betreedt.

Wanneer ze bij het graf komt krijgt ze de schrik van haar leven. De afsluitsteen is weggehaald! Het graf is open!

Volslagen onverwachts! Paniek! Aangeslagen! Er is geen rust om alles rustig te bekijken. Het is nog donker.

Maria van Magdala zet het op een lopen. Terug naar de stad. Naar Petrus en naar Johannes, eerst naar de een, dan naar de ander. Met dezelfde boodschap: Jezus is weg! Alarm! Er moeten maatregelen getroffen worden. Desnoods een zoekactie op touw gezet. Hollen dus, zo snel je kunt.

"Ze liep snel terug naar Simon Petrus en de andere leerling, van wie Jezus veel hield, en zei: 'Ze hebben de Heer uit het graf weggehaald en we weten niet waar ze hem nu neergelegd hebben.'" (Joh. 20:2)

Over wie heeft Maria het? Wie zijn die 'ze', die volgens haar de Heer uit het graf hebben gehaald en ergens anders neergelegd?

De beide voorname mannen uit Jeruzalem, die Jezus met koninklijke eer hebben begraven. Jozef van Arimatea, lid van het stadsbestuur van Jeruzalem, en Nicodemus, een vooraanstaande rabbi uit de partij van de Farizeeën.

Zij hadden in het geheim contact gehad met Jezus en waren in Hem gaan geloven. Maar ze waren er pas openlijk voor uit gekomen, toen ze Jezus gingen begraven. Het is dus niet waarschijnlijk dat ze contact hebben gehad met de leerlingen van Jezus, die voor het merendeel uit Galilea kwamen.

"Ze hebben de Meester weggehaald en op een andere plek neergelegd. En wij weten niet waar!" Nog nahijgend gooit Maria het eruit. Paasalarm! Paniek onder de vrouwen en de leerlingen.

Maar de Heer is al opgestaan, vroeg in de morgen, en Hij is wakker. Hij leeft en Hij regeert. Al is Hij nog verborgen voor zijn leerlingen, Hij leidt wel de acties op de morgen van zijn opstanding. Hoe verwarrend het allemaal ook is. Er is ontzettend veel beweging. Alles loopt door elkaar. Wij krijgen met geen mogelijkheid een helder beeld uit de evangeliën. Het is wel heel levensecht en daardoor een bewijs van de waarheid van de opstanding.

Christus stuurt en trekt. Hij heeft zelfs aan het kruis de touwtjes in handen gehouden.

Door Maria's alarmerende boodschap zorgt de Heer ervoor dat Petrus en Johannes in beweging komen. Hij wil dat zij de feiten onder ogen gaan zien en tot geloof komen. Daarvoor is wel een complete omschakeling in denken nodig bij de vrouwen en bij de leerlingen. Dat is niet een kwestie van één seconde. Dat vraagt tijd. Zelfs meer dan één dag, zo blijkt uit de getuigenissen van Johannes en de andere evangelisten. Jezus gaat een lange weg met zijn broeders. Het lijkt voor ons een grote omweg. Toch doet Hij het zo. Want de opgestane Heer wil zijn broeders en zusters brengen van zien tot geloven.

Dus gaan Petrus en Johannes op weg naar het graf. Op weg naar geloof. Op weg naar de Heer. Johannes vertelt het levendig uit zijn eigen herinnering als ooggetuige.

2. Petrus en Johannes starten van een verschillend adres, laat Johannes merken. De leerlingen zijn die sabbat niet als groep bij elkaar geweest, uit vrees voor de Joden. Dat was te gevaarlijk. De ontredde was ook te groot. De beide broeders rennen in de richting van het graf van Jezus. Op een bepaald punt komen ze bij elkaar en lopen samen verder. Toch loopt Johannes sneller dan Petrus. Misschien is hij wat jonger dan zijn vriend. Johannes komt ook het eerst bij het graf aan. Hij bukt zich, kijkt in de grafkamer en ziet op het eerste gezicht niets verontrustends. Hij ziet gewoon de linnen doeken liggen, nog in de vorm van het lichaam van de Heer.

Bedenk, het is in zo'n grafruimte schemerdonker. Zo'n rotsgraf is een uitgehakte ruimte. Het heeft een voorportaal, met daaraan grenzend een of meer grafkamers en daarin uitgehakte banken, waarop de lichamen werden neergelegd. Die grafkamers konden worden afgesloten met een sluitsteen.

Er is een lage toegang. Vandaar dat Johannes zich moet bukken om naar binnen te kijken. In de nis rechts ziet hij dan het lijkkleed liggen. Er is niets veranderd bij eerste oogopslag in het halfduister.

Dan komt Petrus bij het graf. Hij is nu wat doortastender dan Johannes. Hij loopt hem voorbij de grafkamer in en doet een bijzondere ontdekking.

"Ook hij zag de linnen doeken, en hij zag dat de doek die Jezus' gezicht bedekt had niet bij de andere doeken lag, maar apart opgerold op een andere plek." (Joh. 20:6,7)

Zien Petrus en Johannes een keurig opgeruimde grafkamer? Alle linnen doeken keurig op een stapeltje, als in de linnenkast van je moeder? Hier de grote stapel doeken die om het lichaam van Jezus hebben gezeten. En daarnaast de hoofddoek, apart opgevouwen.

Nee, zo is het niet. Dat kan gewoon niet. Jozef van Arimatea en Nicodemus hadden bij het balsemen en verzorgen van Jezus' lichaam 30 kilo specerijen en zalf gebruikt. Een hoeveelheid als voor de begrafenis van een koning. De Koning van de Joden. De linnen doeken staan stijf van de zalf en de specerijen. De doeken hebben de vorm van het lichaam aangenomen en zijn zo blijven liggen. Niet vreemd dat er bij oppervlakkig kijken niets veranderd lijkt.

Maar het is wel vreemd. Want de hoofddoek ligt apart, weggeschoven en opgevouwen. En het lijkkleed is leeg. Een lege huls, als de cocon van een vlinder die zich ontpopt heeft.

Conclusie: grafroof is uitgesloten. Want je rooft geen lijk uit een lijkkleed zonder de doeken te beschadigen. Maar wat is er dan gebeurd?

Christus is opgestaan! Het lege lijkkleed kan niets anders betekenen. Hij heeft de banden van de dood afgelegd en de linnen windsels in het graf achtergelaten. Als een teken voor hen die Hem in zijn graf wilden komen opzoeken. De dood kon Hem niet vasthouden. Laat staan dan een aantal linnen doeken, die stijf staan door 30 kilo zalf.

De Heer wil dat zijn leerlingen dit zien en zijn tekenen leren verstaan in geloof. Hij wil hen brengen van zien tot geloven. Johannes is de eerste bij wie dat werkt. Bij hem begint het geloof te ontluiken. Johannes herinnert het zich precies.

"Toen ging ook de andere leerling, die het eerst bij het graf gekomen was, het graf in. Hij zag het en geloofde." (Joh. 20:8)

Johannes kwam het eerst bij het graf. Petrus ging het eerst het graf binnen. Petrus zag het eerst de feiten en Johannes was de eerste die geloofde. Ze waren samen en geven gestalte aan het 'zien en geloven' in de vroege ochtenduren van de opstandingsdag.

Bij Johannes begint geloof te dagen. De Heer zelf wekt het geloof bij hem op. Het geloof van de leerlingen was dood geweest sinds het kruis. Of op zijn minst diep slapend. Maar de Heer is opgestaan en gaat het geloof van zijn leerlingen wakker maken, opwekken uit de doodsslaap. Hij brengt zijn broeders van zien tot geloven. Maar daar hoort opnieuw het getuigenis van de Schrift bij. Dat maakt Johannes ook duidelijk, zoals hij dat in deze hoofdstukken steeds doet. Hij schrijft:

"Want ze hadden uit de Schrift nog niet begrepen dat hij uit de dood moest opstaan." (Joh. 20:9)

Dat staat er voor mijn gevoel een beetje merkwaardig, als reden voor hun nu pas beginnend geloof.

Zonder het getuigenis van de Schrift zijn de feiten niet te verklaren. Zonder het verstaan van de Schrift uiteindelijk geen geloof.

Voorbeeld: stel, dat de Heer Jezus na zijn opstanding was verschenen aan Kajafas of Pilatus, zouden zij daardoor tot geloof in Hem gekomen zijn, als de Messias voor Israël? Vast niet, ook al was hun absoluut duidelijk geworden dat Jezus weer leefde. De Heer Jezus laat het Abraham zeggen tegen de rijke man in het vuur van het oordeel:

"Als ze niet naar Mozes en de profeten luisteren, zullen ze zich ook niet laten overtuigen als er iemand uit de dood opstaat." (Lucas 16:31)

De andere kant zien we na de Pinksterdag. Wanneer Petrus getuigt van de opstanding van Jezus Christus en dat vanuit de Schriften aanwijst. Dan komen er duizenden mensen tot geloof.

Zonder de boodschap van God gaat het niet, komt er geen geloof. Het lege lijkkleed is een ondubbelzinnig bewijs, dat Jezus de dood heeft overwonnen. Naar de Schrift moest het kruis een vervolg krijgen in de opstanding. De gekruisigde Christus kon niet dood blijven. Ook voor zijn volk niet, voor ons die geloven.

De catechismus zegt over de waarde van de opstanding van Christus: *"Ten eerste heeft Hij door zijn opstanding de dood overwonnen, om ons te doen delen in de gerechtigheid, die Hij door zijn dood voor ons had verworven."*

Kruis en opstanding vormen één geheel in het verlossingswerk van Jezus. Het komt ten goede aan hen die geloven in Hem. Begint dat als eerste te dagen bij Johannes?

Johannes besluit dit tafereel met de eenvoudige mededeling: *"De leerlingen gingen terug naar huis."*

Aan de ene kant denk je: Broeders, was nog even in de tuin gebleven, dan hadden jullie de Heer Jezus ook al kunnen zien net als Maria van Magdala even later. Wie weet hoe dichtbij de Meester toen al was.

Maar je kun het ook zo zeggen: Johannes begon te geloven, dat de Heer is opgestaan. Ze hebben dus niets meer te zoeken bij het graf, waar alleen nog het lege lijkkleed ligt. Ze gaan naar huis terug in een hoopvolle afwachting van wat er deze dag allemaal nog komen gaat. Ze zullen zien.

3. Maria van Magdala blijft in de hof achter. Ze gaat niet met de beide leerlingen mee naar huis. Ze huilt van verdriet en ontredding. Wat Petrus en Johannes hebben gezien, heeft zij kennelijk niet meegekregen. Het is niet tot haar doorgedrongen en haar tranen vertroebelen haar blik.

Huilend buigt Maria zich voorover naar het graf. Dan ziet ze twee engelen zitten in hemels witte kleding, op de plaats waar Jezus gelegen heeft. Eén aan het hoofdeinde en één aan het voeteneinde van een lichaam dat er niet meer is. Maar zelfs de komst van die boodschappers van God lijkt amper tot haar door te dringen. Terwijl dat altijd iets heel bijzonders is.

"Mevrouw, waarom huil je?" vragen de engelen vriendelijk. *"Ze zei: 'Ze hebben mijn Heer weggehaald en ik weet niet waar ze hem naartoe gebracht hebben.'" (Joh. 20:13)*

Ze hoort niet eens meer wat de engelen verder nog zeggen. Ze draait zich om van het graf weg, doet een stap terug en ziet iemand staan.

De tuinman, denkt ze. Haar ogen vol tranen blijven haar gezichtsvermogen vertroebelen. Deze man – het is Jezus – vervolgt het gesprek dat de engelen zijn begonnen: "Mevrouw, waarom huil je? Wie zoek je?"

"Meneer, ik zoek mijn Heer. Hebt u Hem soms weggedragen? Vertel mij dan alstublieft, waar u Hem hebt neergelegd. Dan zal ik Hem wegnemen en verder voor Hem zorgen."

En weer draait Maria zich om, weg van de persoon die ze ziet. Om verder te zoeken in de hof.

Maar, Maria, hoe wil je dat doen? Hoe wil jij alleen nu het lichaam van je Meester wegdragen ergens anders heen? Maria weet je eigenlijk wel, wat je zegt?

"Mirjam!"

Jezus noemt alleen haar Aramese meisjesnaam. Hij roept Mirjam uit Migdal. Een goede bekende komt achter haar aan, terwijl zij zich wegdraait. Ze zoekt een dode Meester, maar ze wordt gevonden door haar levende Heer. Ze herkent zijn stem. En weer draait ze zich met een ruk om. Een keerpunt in haar leven.

"Rabboeni," zegt ze. "Mijn Meester." Maria begroet Hem als vanouds. Haar rabbi, die zij met heel haar leven toegewijd was. Ze pakt zijn voeten vast uit liefde en respect, alsof ze Hem nooit weer los wil laten. Haar Meester is er weer.

Wordt het nu weer als vanouds? Kan ze de draad weer oppakken, die bij het kruis afgebroken leek?

Nee, niet zoals eerder. Want Jezus is gekruisigd, gestorven en opgestaan. Anders dan Lazarus is Jezus aan de andere kant uit de dood gekomen. Hij is de weg ingeslagen naar zijn Vader in de hemel. Daarom moet Maria Hem niet op aarde willen vasthouden.

"'Houd me niet vast,' zei Jezus. 'Ik ben nog niet opgestegen naar de Vader. Ga naar mijn broeders en zusters en zeg tegen hen dat ik opstijg naar mijn Vader, die ook jullie Vader is, naar mijn God, die ook jullie God is.'" (Joh. 20:17)

Maria moet de voeten van de Meester loslaten. "Loop mij niet voor de voeten." Want Jezus zet haar voeten in beweging met de boodschap van zijn aanstaande vertrek. Maria heeft twee boden uit de hemel gezien, twee engelen. De Heer maakt haar nu zelf tot een bode, een engel voor de leerlingen. Zij ziet als eerste haar opgestane Heer en moet dat bericht aan Jezus' broeders gaan brengen.

Het is opvallend, dat Jezus zijn leerlingen hier broeders en zusters noemt. Dat is de eerste en de enige keer in Johannes' evangelie. Jezus' vrienden worden zijn broeders en zusters. Hij neemt ze op in het gezin van zijn Vader. Juist wanneer Jezus naar zijn Vader opstijgt. Dan maakt Jezus een hechte familieband tussen hen.

Leerlingen worden broeders van de Heer door het geloof in de opgestane Heer. Dat is een nieuw leven, waartoe Christus zelf hen opwekt, door zijn kracht.

Jezus is bezig zijn broeders te brengen van zien tot geloven. Hij wil van hen opgewekte mensen maken. En daarin krijgt Maria van Magdala een plaats. Zij zag de Heer en geloofde: "Mijn Meester."

Zover moeten de broeders ook komen. Leerlingen met een opgewekt geloof voor een nieuw leven in dienst van de Meester.

Jezus zegt: "Ik stijg op naar mijn Vader, die ook jullie Vader is, naar mijn God, die ook jullie God is." Hij is met de opstanding de weg naar de hemel in geslagen. En Hij zet vanaf het begin het koersbord van zijn broeders ook richting hemel. Richting nieuw leven en richting opstanding in heerlijkheid.

Koers achter Jezus aan. Hij is immers de eerstgeborene uit de doden, de eersteling, die al de zijnen tot zich trekken zal. De eersteling betekent de garantie van de hele oogst. De opstanding van Christus is voor ons onderpand (= waarborg) van onze opstanding in heerlijkheid.

Het komt van Pasen tot Pinksteren. Pasen: de eerstelinggave is voor de Heer. Pinksteren: de grote oogst is voor de Heer.

Maria wordt door de Heer op pad gestuurd naar zijn broeders. Haar voeten komen werkelijk in beweging. De Schrift zegt: "Hoe lieflijk zijn de voeten van hen die een goede boodschap brengen."

Wat is er nu een betere boodschap, dat het evangelie van de opgestane Heer?

Mirjam uit Migdal doet een rondje leerlingen van Jezus. En zo brengt de Heer door haar dienst aan het einde van die dag zijn vrienden bijeen als zijn broeders. In eerste instantie nog zonder Tomas.

Maar de lijn van Jezus' werken op de opstandingsdag is duidelijk. Hij brengt zijn broeders van zien tot geloven. En Hij gaat de Schrift openen.

De lijn van Johannes 20 is duidelijk. Zien en geloven voor de ooggetuigen. Maar de Heer gaat ook verder. Kijk naar het eind van ons hoofdstuk bij de ontmoeting met Tomas.

Dan komt Jezus van het 'zien en geloven' naar het 'niet zien en toch geloven'. Dat geldt voor ons. Dat is onze situatie. U bent te feliciteren met uw geloof.

"Gelukkig zijn zij die niet zien en toch geloven."

Want we zien Hem via de getuigen. We horen hun betrouwbare boodschap en wij geloven opgewekt:

"De Heer is waarlijk opgestaan!" Jezus leeft. Wat een boodschap!

Daarom:

*"Ontwaak uit uw slaap,
sta op uit de dood,
en Christus zal over u stralen."* (Ef. 5:14)

Amen.